Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

LAUSUNTO KEHA/632/2017

24.2.2017

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
00102 EDUSKUNTA

Asiantuntijalausuntopyyntö 13.2.2017

Hallituksen esitys laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, HE 259/2016 vp

Lapin ELY-keskus esittää eduskunnan ympäristövaliokunnalle pyydettynä lausuntona seuraavaa.

Esityksen tarkoituksena on sujuvoittaa ympäristövakutusten arviointimenettelyä ja eräitä muita ympäristöllisiä menettelyitä mm. mahdollistamalla direktiivin mukaisen ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttaminen muun kuin YVA-lain mukaisessa menettelyssä. Tavoite on Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan perusteltu, kunhan muutoksessa varmistetaan ympäristövaikutusten arvioinnin laadun säilyminen.

Ennakkoneuvotteluun liittyvän menettelyn lisääminen YVA-lakiin edistää hankkeen elinkaaren aikaista kokonaisuuden hallintaa ja käytännössä tuo lainsäädäntöön ELY-keskuksissa jo käytössä olleen toimintatavan.

Mahdollisuus arvioida vaikutukset YVA-menettelyn sijaan muun lain mukaisessa menettelyssä

Ehdotetun YVA-lain 5 §:n mukaan ympäristövaikutukset voidaan arvioida hankkeesta vastaavan aloitteesta YVA-lain tarkoittamissa hankkeissa tai niiden muutoksissa YVA-menettelyn sijaan muussa menettelyssä. Nyt ehdotettujen lakimuutosten yhteydessä säädetään mahdollisuudesta korvata YVA-menettely maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaisella kaavoitusmenettelyllä. YVA-menettelyn korvautuminen MRL:n mukaisella kaavoitusmenettelyllä on tarkoituksenmukainen muutos, joka ainakin joissakin hanketyypeissä sujuvoittaa ympäristöllisiä menettelyitä. Sujuvoituminen saattaa edellyttää lakiehdotusten tarkentamista.

Ehdotetun MRL 9 § 3 momentin mukaan kaavoitusmenettelyssä tehtävässä ympäristövaikutusten arvioinnissa on yhteysviranomainen, jolla säilyvät keskeiset YVA-menettelyn tehtävät eli yhteysviranomainen vastaa ympäristövaikutusten riittävyyden tarkistamisesta, YVA-ohjelmaan rinnastettavasta suunnitelmasta sekä perustellun päätelmän tekemisestä YVA-selostuksesta. YVA-menettelyssä keskeiset asiakirjat säilyisivät kaavoitusmenettelyssä. Lakimuutoksilla YVA-menettelyyn sisältyvät yhteysviranomaisen keskeiset tehtävät näyttäisivät säilyvän likipitäen nykyisellään, mutta kun hankkeen vaikutukset arvioidaan kaavoitusmenettelyssä, ei ole YVA-menettelyä eikä yhteysviranomaista.

Lapin ELY-keskus kysyy, tulisiko YVA-lain määritelmässä yhteysviranomaisesta (2 § kohta 6) ottaa huomioon myös YVA-lain 5 §:n eli MRL 9.3 §:n ja muiden mahdollisesti tulevien lakimuutosten mahdollistama tilanne?

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
Kutsunumero 0295 037 000 PL 8060 Asemakatu 19
www.ely-keskus.fi/lappi 96101 Rovaniemi 94100 Kemi

Lailla ja asetuksella eri viranomaisten tehtävät ja toimivalta tulee määritellä tarkkaan. Ilman asetuksella säädettävää tarkempaa tietoa ei voida arvioida sujuvoituuko YVA-lain tarkoittaman ympäristövaikutusten arvionnin edellyttämien hankkeiden suunnittelu ja viranomaismenettelyt lakimuutoksen johdosta.

Hanketta koskevan kaavoituksen ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kuulemisten yhteensovittaminen

Ehdotettu YVA-lain 22 § säätää kahden eri lain mukaisten kuulemisten yhteensovittamisesta. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kyse ei ole yhteisestä menettelystä (22.1 §). Myös ehdotettu MRL:n 62 a § on säädös menettelyihin kuuluvien kuulemisten yhteensovittamisesta. ELY-keskus katsoo, että kyseessä on kahden eri lain mukaiset menettelyt ja kyseessä on näiden menettelyiden tietyn vaiheen eli kuulemisen yhteensovittaminen.

YVA-menettelyn sisältö

Ehdotetussa YVA-lain 14 §:ssä, joka on menettelyn sisältöä säätelevä §, menettelyyn on otettu mukaan arviointiohjelman ja -selostuksen laatiminen (kohta 1) sekä tiettyjen asiakirjojen huomioonottaminen lupamenettelyssä (kohta 6). Direktiivin 2014/52/EU 1 artiklan 2 kohta g) on hallituksen esityksen mukaan peruste ehdotetun YVA-lain 14 §:lle.

Direktiivissä ympäristövaikutusten arvioinnin menettelyn määritelmään ei sisälly YVA-ohjelman laatiminen. Lapin ELY-keskus toteaa, että menettelyllä ymmärretään yleensä laissa säädettyjä asian käsittelyn vaiheita, jotka ovat pakollisia ja joiden noudattamista viranomaiset valvovat. Menettelyn puutteellisuus tai virheellisyys voi aiheuttaa menettelytapavirheen ja olla päätöksen muutoksenhaun perusteena ja tuomioistuimen perusteena kumota lupa. Hankkeesta vastaavalle ei ole säädetty velvollisuutta ilmoittaa arviointiohjelman valmistelusta yhteysviranomaiselle. Lapin ELY-keskuksen käsityksen mukaan arviointiohjelman laatiminen ei voi olla menettelyn vaihe.

14 §:n kohta 6) tarkoittaisi, että YVA-menettely on menettelyllisesti osa lupamenettelyä. Jää epäselväksi, kuinka yhteysviranomainen, jonka tulee järjestää YVA-menettely, voi ottaa huomioon kohdan 6) asiakirjat, kun toimivalta lupamenettelyssä on lupaviranomaisella. YVA-menettelyn vaikuttavuus lupamenettelyyn on Lapin ELY-keskuksen käsityksen mukaan turvattu säädöksin muualla ehdotetussa laissa tai lakimuutoksissa. Viranomaisten toimivaltarajojen tulee olla yksiselitteisiä.

Lapin ELY-keskus katsoo, että mikäli menettelystä säädetään omana §:nä, 14 §:n säädökseen tulisi sisällyttää kaikki, mutta vain selkeästi viranomaismenettelyn vaiheet. Kaikki vaiheet eivät ole pakollisia, eikä vaiheiden järjestyksestä voida säätää ehdottomasti.

Johtaja Timo Jokelainen